

Л. В. Ушкалов

Ніженець Анастасія Максимівна

НІЖЕНЕЦЬ Анастасія Максимівна (28. 12. 1902, м. Білопілля Сум. пов. Харків. губ., нині Сум. обл. – 13. 03. 1992, Харків) – літературознавець-медієвіст, сквородинознавець. Канд. філол. н. (1952). Закін. Київ. ІНО (1924), навч. в аспірантурі при Ін-ті літ-ри АН УРСР (Київ) під керівництвом Д. Багалія, А. Шамрая та О. Назаревського. Викладала 1937–40 в Укр. комуніст. с.-г. університеті (Харків); 1943–52 – завідувач кафедри укр. літ-ри Харків. пед. інституту; 1952–70 – доцент, 1955–57 – в. о. завідувача кафедри укр. літ-ри Харків. університету. Досліджувала проблеми розвитку давньої укр. літ-ри, творчість Г. Сковороди, П. Грабовського та ін. Попри інтерес до полеміч. літ-ри й, зокрема, постаті І. Вишенського, домінантою були сквородинозн. студії – численні розвідки, серед яких – монографія «На зламі двох світів» (1970), книги-нариси «Г. С. Сковорода. Заповідні місця на Харківщині» (1962; 1969; усі – Харків), «Григорій Сковорода. Пам'ятні місця на Україні» (К., 1984; у співавт. з І. Стогнієм), в яких висвітлено зв'язок поглядів укр. філософа й поета з різними культурами, ідейні й ритор. засади та жанр. природу його творів, поет. й байкар. творчість, схарактеризовано діяльність Г. Сковороди в Переяслав. та Харків. колегіумах тощо. Крім того, Н. вивчала його родовід і краєзн. питання, пов'язані з життям та діяльністю філософа. Популяризувала спадщину Г. Сковороди у ЗМІ та на наук. конф., ініціювала увічнення його пам'яті на Харківщині, зокрема була серед тих, хто клопотався про присвоєння імені філософа Харків. пед. інституту (1945) та виготовлення і встановлення йому стели (1962), а також заснування його музею в с. Сковородинівка (нині Богодухів. р-ну Харків. обл., 1972). У наук. працях Н. є чимало матеріалів, що стосуються питань історії розвитку укр. журналістики.

Основні праці

Іван Франко – дослідник творчості Ів. Вишенського // Учені зап. [Харків. університету]. Т. 74. Тр. філол. ф-ту. Х., 1956. Т. 4; Сильові особливості української полемічної літератури кінця XVI – початку XVII ст. // РЛ. 1959. № 3; Характер розвитку байки в українській літературі XVII–XVIII століть // О. О. Потебня і деякі питання сучас. славістики. Х., 1962; Реалізм у творчості Івана Вишенського: Конспект лекцій. Х., 1964.

Бібліографічний опис:

Ніженець Анастасія Максимівна / Л. В. Ушкалов// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74098>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).